

До Конституційного Суду України
01033, м. Київ, вул. Жилианська, буд. 14

від громадянина України
Шустіна Олега Миколайовича,

Конституційне звернення
про офіційне тлумачення положень статей 11 та 625 ЦК України
(на підставі та в порядку п. 2 ч. 1 ст. 150 Конституції України, п. 4 ст. 13, ст.ст. 42, 43 та 94 Закону України «Про Конституційний Суд України»)

Прошу Конституційний Суд України надати офіційне тлумачення положень частин 1, 2 (пунктів 1, 3 та 4), 3 та 5 статті 11 «Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків» Цивільного кодексу України (№ 435-IV від 16.01.2003 року), а саме:

« Частина 1. Цивільні права та обов'язки виникають із дій осіб, що передбачені актами цивільного законодавства, а також із дій осіб, що не передбачені цими актами, але за аналогією породжують цивільні права та обов'язки.

Частина 2. Підставами виникнення цивільних прав та обов'язків, зокрема, є:

- 1) договори та інші правочини;
- 3) завдання майнової (матеріальної) та моральної шкоди іншій особі;
- 4) інші юридичні факти.

Частина 3. Цивільні права та обов'язки можуть виникати безпосередньо з актів цивільного законодавства.

Частина 5. У випадках, встановлених актами цивільного законодавства, цивільні права та обов'язки можуть виникати з рішення суду», -

а також положень частин 1 та 2 статті 625 «Відповідальність за порушення грошового зобов'язання» того ж Цивільного кодексу України, а саме:

«Частина 1. Боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання ним грошового зобов'язання.

Частина 2. Боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням

встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.».

Необхідність цього конституційного звернення та надання Конституційним Судом України офіційного тлумачення зазначених вище положень Цивільного кодексу України (надалі - ЦК України) викликана наступними обставинами.

Нормою прямої (тобто безпосередньої) дії частини 2 статті 3 Конституції України встановлено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Відповідно до норм частин 1 та 2 статті 8 Конституції України, в Україні визнається і діє принцип верховенства права; закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Відповідно до норм частини 2 статті 6, частини 2 статті 19 Конституції України, органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України; органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Відповідно до норми частини 5 статті 124 Конституції України, судові рішення є обов'язковими до виконання на всій території України. Відповідно до норм частини 2 статті 34, частин 1 та 2 статті 57 Розділу II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» Конституції України, кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір; кожному гарантується право знати свої права і обов'язки; закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, мають бути доведені до відома населення у порядку, встановленому законом.

Права, свободи і обов'язки є основними елементами правового статусу людини і громадянина України. Діставши закріплення в Конституції України, законодавчих та інших нормативно-правових актах, вони визначають міру можливої поведінки людини і громадянина в державі і суспільстві, відображають певні межі цих прав і свобод, можливості користуватися благами для задоволення своїх законних інтересів.

Як відомо, офіційними джерелами інформації про права, свободи і обов'язки громадян України, компетенцію, законодавчі акти і нормативно-правові рішення органів державної влади України являються, у тому числі, офіційні друковані органи й видання Верховної Ради України, Кабінету Міністрів та інших центральних органів виконавчої влади України (зокрема, Державної судової адміністрації України), Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, призначені для опублікування зазначених офіційних актів та документів, окремі ліцензійні друковані видання, а також офіційні веб-ресурси (веб-портали та веб-сайти) відповідних органів державної, виконавчої і судової влади України.

Зокрема, використання наявних веб-ресурсів органами судової влади України прямо передбачено положеннями частини 2 статті 11, частини 6 статті 36, частини 3 статті 37, частини 8 статті 46, частини 3 статті 47 Закону України № 2453-VI від 07.07.2010 року (в редакції Закону України № 192-VIII від 12.02.2015 року) «Про судоустрій і статус суддів», частини 3 статті 458 діючого Кримінального процесуального кодексу України, частини 3 статті 360-7 діючого Цивільного процесуального кодексу України.

Відповідно до пунктів 1, 2, 3, 12 та 13 «Положення про веб-ресурси Верховної Ради України», затвердженого Розпорядженням Голови Верховної Ради України № 699 від 19.05.2015 року, - веб-ресурси, у тому числі офіційний веб-сайт Верховної Ради України, є офіційним джерелом інформації Верховної Ради України, що забезпечують висвітлення діяльності Верховної Ради України, сприяють обміну інформацією з іншими органами державної влади, а також інформаційній взаємодії, зокрема, із громадськістю; офіційний веб-сайт Верховної Ради України містить інформацію, у тому числі, про закони України, постанови Верховної Ради України, міжнародні договори України; окрім цього, на веб-сайті Верховної Ради України може розміщуватися додаткова інформація, висвітлення якої обгрунтоване потребами користувачів. Аналогічні приписи були викладені і в «Положенні про веб-сайт Верховної Ради України у глобальній інформаційній мережі Інтернет», затвердженому Розпорядженням Голови Верховної Ради України № 462 від 24.05.2001 року, які втратили чинність згідно із зазначеним вище Розпорядженням Голови Верховної Ради України № 699 від 19.05.2015 року.

При цьому, - з 2013 року й до сьогоднішнього дня на офіційному веб-сайті Верховної Ради України розміщений текст Інформаційного листа № 10-74/0/4-13 від 16.01.2013 року Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (надалі - ВССУ) під найменуванням «Про деякі питання застосування статті 625 ЦК України», якого було направлено із ВССУ головам апеляційних судів областей, міст Києва та Севастополя, Апеляційного суду АРК (<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v10-7740-13>), а саме:

«...Про деякі питання застосування статті 625 ЦК України.

Розглянувши лист заступника голови апеляційного суду Дніпропетровської області щодо деяких спірних питань застосування норм цивільного права, судова палата у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ зазначає таке.

Питання: Чи підлягає застосуванню положення статті 625 Цивільного кодексу України (далі - ЦК) у разі невиконання рішення суду про відшкодування моральної шкоди, зокрема завданої ушкодженням здоров'я?

Відповідь: Відповідно до частини другої статті 625 ЦК боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлено договором або

законом.

Згідно з частиною першою статті 509 ЦК зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь іншої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Відтак грошовим слід вважати будь-яке зобов'язання, що складається, у тому числі, з правовідношення, в якому праву кредитора вимагати від боржника виконання певних дій відповідає кореспондуючий обов'язок боржника сплатити гроші на користь кредитора.

З урахуванням викладеного положення стаття 625 ЦК, регулює зобов'язальні правовідносини, тобто поширюється на порушення грошового зобов'язання, яке існувало між сторонами до ухвалення рішення суду.

При цьому частина третя статті 11 ЦК, в якій йдеться про те, що цивільні права та обов'язки у випадках, встановлених актами цивільного законодавства, можуть виникати з рішення суду, не дає підстав для застосування положень статті 625 ЦК у разі наявності між сторонами деліктних, а не договірних зобов'язань. Крім того, із рішення суду зобов'язальні правовідносини не виникають, так як вони виникають з актів цивільного законодавства, про що й зазначено в статті 11 ЦК, адже рішення суду лише підтверджує наявність чи відсутність правовідносин і вносить в них ясність та визначеність.

Також слід зазначити, що відшкодування шкоди - це відповідальність, а не боргове (грошове) зобов'язання, на шкоду не повинні нараховуватись проценти за користування чужими грошовими коштами, що теж є відповідальністю. Отже, нарахування процентів на суму шкоди є фактично подвійною мірою відповідальності.

Таким чином, дія частини другої статті 625 ЦК про обов'язок боржника, який прострочив виконання грошового зобов'язання, сплатити на вимогу кредитора суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, не поширюється на правовідносини, що виникають у зв'язку із завданням шкоди.

Цей інформаційний лист погоджено судьями судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Заступник Голови

М.Й. Вільгушинський...».

Слід додатково підкреслити, що, згідно тексту цього Інформаційного листа, зміст останнього було погоджено судьями Судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

На офіційному веб-сайті Верховного Суду України (на жаль, в мережі Інтернет відсутній текст «Положення про офіційний веб-сайт Верховного Суду України») розміщений документ (узагальнення) під найменуванням «Аналіз практики застосування ст. 625 Цивільного кодексу України в цивільному судочинстві» (<http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/1AEF5190D74B0A7CC2257D2D00434561>), у якому, зокрема, викладено таке:

«... Зміст ст. 625 Цивільного кодексу України та сфера її застосування.

Судам слід мати на увазі, що грошові зобов'язання, відповідальність за які

встановлена ст. 625 ЦК, передбачають насамперед договірні правовідносини.

Водночас під час розгляду справ цієї категорії у судів викликає труднощі питання щодо застосування відповідальності, передбаченої ст. 625 ЦК, до недоговірних зобов'язань, зокрема деліктних.

Так, Чемеровецький районний суд Хмельницької області рішенням від 13 березня 2012 р. у справі № 2/2219/198/12 стягнув з Особи 1 на користь Особи 2 інфляційні нарахування і 3 % річних від простроченої суми за порушення строків виконання останнім рішення Чемеровецького районного суду Хмельницької області від 9 вересня 2008 р. про відшкодування позивачу майнової шкоди.

Калинівський районний суд Вінницької області рішенням від 30 січня 2012 р. відмовив у задоволенні позову про стягнення інфляційних та 3 % річних від простроченої суми грошового зобов'язання, яке виникло на підставі рішення суду про стягнення з відповідача збитків, заподіяних ним у результаті дорожньої пригоди.

Враховуючи зазначену неоднакову судову практику під час вирішення питання застосування положень ст. 625 ЦК до правовідносин, які виникають у зв'язку із заподіянням шкоди, слід зважати на таке.

Статтею 625 ЦК регулюються зобов'язальні правовідносини, тобто її дія поширюється на порушення грошового зобов'язання, яке існувало між сторонами до ухвалення рішення суду. При цьому ч. 5 ст. 11 ЦК, в якій йдеться про те, що у випадках, встановлених актами цивільного законодавства, цивільні права та обов'язки можуть виникати з рішення суду, не дає підстав для застосування положень ст. 625 ЦК у разі наявності між сторонами деліктних, а не договірних зобов'язань. Крім того, з рішення суду зобов'язальні правовідносини не виникають, так як вони виникають з актів цивільного законодавства, про що й зазначено в ст. 11 ЦК, адже рішення суду лише підтверджує наявність чи відсутність правовідносин і вносить у них ясність та визначеність.

Слід також зазначити, що відшкодування шкоди – це відповідальність, а не боргове (грошове) зобов'язання, на шкоду не повинні нараховуватись проценти за користування чужими грошовими коштами, що теж є відповідальністю. Отже, нарахування процентів на суму шкоди є фактично подвійною мірою відповідальності (лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 16 січня 2013 р. № 10-74/0/4-13).

Таким чином, дія ч. 2 ст. 625 ЦК не поширюється на правовідносини, що виникають у зв'язку із завданням шкоди...».

Цей документ (узагальнення і аналіз судової практики із висновками щодо положень статті 625 ЦК України) було складено Секретарем Пленуму Верховного Суду України суддею Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України п. Сеніним Ю.Л. разом із спеціалістами-правниками Верховного Суду України.

Примітно, що у наведених вище висновках судді В.С.У. п. Сеніна Ю.Л. є прямі посилання на вже згаданий Інформаційний лист ВССУ № 10-74/0/4-13 від 16.01.2013 року, - чим підтверджується правильність викладених в ньому висновків щодо недопустимості поширювання дії частини 2 статті 625 ЦК України на правовідносини, які виникають у зв'язку із завданням шкоди.

Вірогідно, що, за сталою практикою Верховного Суду України, зміст цього

документа (тобто узагальнення і аналізу судової практики) було обговорено, погоджено й схвалено на нараді суддів Судової палати у цивільних справах В.С.У.

Однак, водночас із наведеним, відповідно до Закону України № 3262-IV від 22.12.2005 року «Про доступ до судових рішень», до Єдиного державного реєстра судових рішень включена і викладена на офіційному веб-порталі судової влади України електронна версія постанови Верховного Суду України від 01.10.2014 року у цивільній справі № 6-113цс14 щодо інтересів відповідача Шустіна О.М. (<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/40821961>), а також розміщена на веб-сайті Верховного Суду України правова позиція Верховного Суду України у зазначеній цивільній справі № 6-113цс14 (<http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/970244A16A925EE1C2257D69001B1173>), - а саме:

«... Правова позиція № 113 пс 14.

Відшкодування заподіяної злочином майнової та моральної шкоди є грошовим зобов'язанням.

Згідно із частиною другою статті 625 ЦК України в разі порушення грошового зобов'язання боржник, який прострочив його виконання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

За змістом цієї норми закону нарахування інфляційних втрат на суму боргу та трьох процентів річних входять до складу грошового зобов'язання і є особливою мірою відповідальності боржника за прострочення грошового зобов'язання, оскільки виступають способом захисту майнового права та інтересу, який полягає у відшкодуванні матеріальних втрат кредитора від знецінення грошових коштів унаслідок інфляційних процесів та отриманні компенсації (плати) від боржника за користування утримуваними ним грошовими коштами, належними до сплати кредиторіві...».

Таким чином, правова позиція Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України щодо тлумачення положень частини 2 статті 625 ЦК України, сформульована по результатах судового розгляду 01.10.2014 року моєї, громадянина України Шустіна О.М., заяви про перегляд ухвали ВССУ від 06.11.2013 року у конкретній цивільній справі № 6-113цс14, є повністю протилежною відносно правової позиції ВССУ, викладеної в Інформаційному листі № 10-74/0/4-13 від 16.01.2013 року, і відносно правової позиції, викладеної суддею В.С.У. п. Сеніним Ю.Л. в документі (узагальненні) «Аналіз практики застосування ст. 625 Цивільного кодексу України в цивільному судочинстві».

З наведеного випливає беззаперечний факт неоднозначного (неоднакового, протилежного, альтернативного) тлумачення найвищими судовими органами України (тобто ВССУ і В.С.У.), і навіть поважними і досвідченими судьями та спеціалістами-правниками Верховного Суду України, і застосування ними ж зазначених положень Цивільного кодексу України, - що не може не позначатися на застосуванні зазначених положень ЦК України національними судами нижчих інстанцій (тобто на правозастосовній діяльності судів), які, згідно із приписами

статтей 32, 36, 38, 40, 45 та 46 Закону України № 2453-VI від 07.07.2010 року (в редакції Закону України № 192-VIII від 12.02.2015 року) "Про судоустрій і статус суддів", мають керуватися рекомендаційними роз'ясненнями та правовими позиціями ВССУ і В.С.У. (і рішеннями Пленумів цих судів) при розгляді і вирішенні конкретних цивільних справ.

Так, відповідно до положень частин 4 та 5 статті 13 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках Верховного Суду України, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права, а також враховуються іншими судами загальної юрисдикції при застосуванні таких норм права; суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках В.С.У., з одночасним наведенням відповідних мотивів.

Однак, змушений ще раз наголосити на факті незрозумілого одночасного "співіснування" на офіційному веб-сайті Верховного Суду України протилежних (альтернативних) правових позицій щодо тлумачення й застосування у судовій практиці одних і тих самих положень ЦК України, які викладені суддею В.С.У. п. Сеніним Ю.Л. в документі "Аналіз практики застосування ст. 625 Цивільного кодексу України в цивільному судочинстві" і в "Правовій позиції № 113 пс 14" Судової палати у цивільних справах В.С.У.

Саме така ситуація, пов'язана з неодноковим (протилежним, альтернативним) тлумаченням і застосуванням ВССУ і В.С.У. (а також з неодноковим тлумаченням і застосуванням місцевими і апеляційними судами) зазначених вище положень статей 11 та 625 ЦК України, призвела до суттєвого порушення моїх, громадянина України Шустіна О.М., законних прав та інтересів.

Так, вище зазначено, що правова позиція Верховного Суду України № 113пс14 від 01.10.2014 року була сформульована і погоджена Судовою палатою у цивільних справах Верховного Суду України за результатами розгляду 01.10.2014 року конкретної цивільної справи № 6-113пс14 за позовом Романішиної Валентини Петрівни до мене, Шустіна Олега Миколайовича, про стягнення суми інфляційних втрат та 3% річних за несвоєчасне виконання рішення суду, за мою, Шустіна О.М., заявою про перегляд Верховним Судом України ухвали ВССУ від 06.11.2013 року у зазначеній цивільній справі, - у задоволенні якої постановою Верховного Суду України від 01.10.2014 року було відмовлено (веб-сайт Верховного Суду України: www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/970244A16A925EE1C2257D69001B1173).

Обставини цієї цивільної справи наступні.

Згідно з обвинувальним вироком міськрайонного суду області від 22.06.2009 року в кримінальній справі № 1-353/09, мене громадянина України Шустіна Олега Миколайовича, жителя м. Хмельницького, було засуджено за частиною 4 статті 190, частиною 2 статті 15, частиною 4 статті 190, частинами 2 та 3 статті 358 КК України, із застосуванням частини 1 статті 70 КК України, до 10 (десяти) років позбавлення волі, з конфіскацією всього належного мені майна, крім житла. Одночасно судом постановлено стягнути з мене, засудженого Шустіна О.М., на користь потерпілої особи, - громадянки Романішиної Валентини Петрівни, гривень (у відшкодування матеріальних збитків) та гривень (у відшкодування моральних збитків), тобто разом гривень.

Зазначений обвинувальний вирок від 22.06.2009 року набув чинності 30.09.2009 року.

Відповідно до фактичних обставин та матеріалів кримінальної справи № 1-353/09, до проголошення обвинувального вироку від 22.06.2009 року та набуття ним чинності 30.09.2009 року засуджений Шустін О.М. і потерпіла Романішина В.П. у правовідносинах «боржника і кредитора» не знаходились, тобто угоди про позику грошових коштів між ними не існувало. І цей факт неодноразово підтверджений судами різних інстанцій.

23.01.2013 року міськрайонним судом області було розглянуто цивільну справу № 2218/22292/2012 за позовом Романішиної Валентини Петрівни (інтереси якої представляв у суді її син про стягнення з мене, відповідача Шустіна О.М., на користь Романішиної В.П. коштів у сумі гривень, а саме - суму інфляційних втрат у розмірі гривень, а також 3 (три) проценти річних від суми боргу в розмірі гривні за невчасне виконання рішення суду, яке викладене в резолютивній частині обвинувального вироку від 22.06.2009 року. Згідно з постановленням судом рішенням, позов Романішиної В.П. було задоволено частково: призначено стягнути з відповідача Шустіна О.М. на користь позивача Романішиної В.П. 3 (три) проценти річних у розмірі гривень, а також гривень інфляційних втрат, тобто разом гривень (копія рішення міськрайонного суду від 23.01.2013 року додається).

04.04.2013 року колегією суддів Судової палати у цивільних справах Апеляційного суду області було переглянуто зазначену вище цивільну справу в апеляційному порядку за апеляційною скаргою відповідача Шустіна О.М. та його представника Шустіної Л.О. на зазначене вище рішення міськрайонного суду від 23.01.2013 року, з постановленням судом апеляційної інстанції рішення про задоволення цієї апеляційної скарги, скасування оскаржуваного рішення міськрайонного суду від 23.01.2013 року та постановлення нового рішення про відмову в позові Романішиної В.П. до Шустіна О.М. про стягнення інфляційних та 3 (трьох) процентів річних за невчасне виконання рішення суду (копія рішення Апеляційного суду області від 04.04.2013 року додається).

Причому, відповідно до змісту мотивувальної частини рішення апеляційного суду від 04.04.2013 року (провадження № 22-ц/792/640/13), Апеляційний суд області зазначив, що, по-перше, - не можна погодитись з висновком суду першої інстанції про те, що на правовідносини між сторонами справи розповсюджуються приписи статті 625 ЦК України; по-друге, - положення статті 625 ЦК України регулюють лише зобов'язальні правовідносини, тобто могли б поширюватися на порушення грошового зобов'язання, якби таке існувало між сторонами до ухвалення рішення суду; по-третє, - відповідно до частин 1 та 2 статті 509 ЦК України, зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію, або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку (відтак, грошовим слід вважати будь-яке зобов'язання, що складається у тому числі з правовідношення, в якому праву кредитора вимагати від боржника

виконання певних дій відповідає кореспондуючий обов'язок боржника сплатити гроші на користь кредитора); по-четверте, - зобов'язання виникають з підстав, встановлених статтею 11 ЦК України, але ж при цьому, положення частини 3 статті 11 ЦК України (про те, що цивільні права та обов'язки у випадках, встановлених актами цивільного законодавства, можуть виникати з рішення суду) не дає правових підстав для застосування положень статті 625 ЦК України у разі наявності між сторонами саме деліктних зобов'язань (тобто зобов'язань із заповідання шкоди), а не договірних зобов'язань, адже із рішення суду зобов'язальні правовідносини не виникають, оскільки вони виникають саме з актів цивільного законодавства, про що і йдеться в статті 11 ЦК України.

Окрім цього, згідно висновку суду апеляційної інстанції, - «відшкодування шкоди - це відповідальність, а не боргове (грошове) зобов'язання, на шкоду не повинні нараховуватись проценти за користування чужими грошовими коштами, що теж є відповідальністю; отже, нарахування процентів на суму шкоди є фактично подвійною мірою відповідальності; таким чином, дія частини 2 статті 625 ЦК України... не поширюється на правовідносини, що виникають у зв'язку із завданням шкоди, а грошові зобов'язання між сторонами справи відсутні».

Привертає до себе увагу той факт, що ці висновки Апеляційного суду області, викладені у мотивувальній частині рішення від 04.04.2013 року, були «запозичені» з рекомендаційних правових роз'яснень, викладених саме в згаданому вище Інформаційному листі ВССУ за № 10-74/0/4-13 від 16.01.2013 року «Про деякі питання застосування статті 625 ЦК України», адресованому головам апеляційних судів областей, міст Києва та Севастополя, АР Крим.

Однак, 06.11.2013 року колегія суддів Судової палати у цивільних справах ВССУ, переглянувши зазначену цивільну справу в касаційному порядку за касаційною скаргою Романішиної В.П. (поданою її представником на рішення Апеляційного суду області від 04.04.2013 року, ухвалила рішення (ухвалу) про задоволення касаційної скарги Романішиної В.П., скасування рішення Апеляційного суду області від 04.04.2013 року та залишення в силі рішення міськрайонного суду області від 23.01.2013 року у зазначеній цивільній справі (копія ухвали ВССУ від 06.11.2013 року додається).

При цьому, у мотивувальній частині ухвали ВССУ від 06.11.2013 року зазначено, що, по-перше, - відповідно до частин 1 та 2 статті 509 ЦК України, зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (зокрема, сплатити гроші) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку; відтак, грошовим слід вважати будь-яке зобов'язання, що складається у тому числі, з правовідношення, в якому праву кредитора вимагати від боржника виконання певних дій відповідає кореспондуючий обов'язок боржника сплатити гроші на користь кредитора; щодо підстав виникнення зобов'язань, то вони визначені статтею 11 ЦК України, - зокрема, у випадках, встановлених актами цивільного законодавства, цивільні права та обов'язки можуть виникати з рішення суду; по-друге, - на думку колегії суддів ВССУ, після постановлення обвинувального вироку від 22.06.2009 року у зазначеній вище кримінальній справі № 1-353/09, деліктні правовідносини, що виникли між потерпілою Романішиною В.П. та засудженим

Шустінім О.М., нібито «трансформувалися» у зобов'язальні правовідносини, а, згідно із частиною 1 статті 599 ЦК України, зобов'язання припиняється виконанням, проведеним належним чином, тобто у даному випадку вступає в дію положення частини 2 статті 625 ЦК України, відповідно до якого боржник, прострочивши виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляцій за весь час прострочення, а також 3 (три) проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом; по-третє, - на думку колегії суддів ВССУ, «суд першої інстанції, установивши, що зобов'язання, які виникли між сторонами, не є деліктними, дійшов обґрунтованого висновку про задоволення позовних вимог Романішиної В.П.».

Таким чином, зазначені висновки колегії суддів ВССУ, які викладені в мотивувальній частині ухвали від 06.11.2013 року (по справі № 6-19913св13), фактично суперечать правовій позиції щодо аналогічних правовідносин, яка погоджена всіма судьями Судової палати у цивільних справах ВССУ і сформульована в згаданому вище Інформаційному листі ВССУ № 10-74/0/4-13 від 16.01.2013 року «Про деякі питання застосування статті 625 ЦК України».

У подальшому, в зв'язку з подачею представником Шустіною Л.О. (від імені відповідача Шустіна О.М.) в порядку статей 353 - 358 ЦПК України заяви від 31.01.2014 року про перегляд Верховним Судом України ухвали ВССУ від 06.11.2013 року, зазначену вище цивільну справу було розглянуто Судовою палатою у цивільних справах В.С.У.

Як вже зазначалося, відповідно до постанови В.С.У. від 01.10.2014 року у цивільній справі № 6-113цс14, у задоволенні цієї заяви було відмовлено (копія постанови В.С.У. від 01.10.2014 року додається).

Так, Верховним Судом України у мотивувальній частині постанови від 01.10.2014 року був констатований факт допущеного судом касаційної інстанції (ВССУ) неоднакового застосування положень статті 625 ЦК України, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у справах з подібних правовідносин.

При цьому, як зазначено у мотивувальній частині цієї постанови, «усуваючи розбіжності у застосуванні зазначеної норми матеріального права», Верховний Суд України виходив з такого:

- по-перше, - відповідно до частини 1 статті 509 ЦК України, зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (зокрема, сплатити гроші) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку;
- по-друге, - відповідно до частини 2 статті 509 ЦК України, зобов'язання виникають з підстав, встановлених статтею 11 ЦК України; зокрема, положення пункту 3 частини 2 статті 11 ЦК України однією з підстав виникнення зобов'язання встановлює завдання майнової та моральної шкоди іншій особі;
- по-третє, - обвинувальним вироком міськрайонного суду
від 22.06.2009 року разом з призначенням кримінального покарання було

задоволено цивільний позов Романішиної В.П. і стягнуто з засудженого Шустіна О.М. на її користь 780000,00 гривень, - тобто вироком суду на засудженого Шустіна О.М. було накладено зобов'язання, яке зводиться до сплати грошей, відтак, воно є грошовим зобов'язанням;

- по-четверте, - згідно з положенням частини 2 статті 625 ЦК України, в разі порушення грошового зобов'язання боржник, який прострочив його виконання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляцій за весь час прострочення, а також 3 (три) проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом, - отже, на думку В.С.У., - «...за змістом цієї норми закону нарахування інфляційних втрат на суму боргу та 3 (три) процентів річних входять до складу грошового зобов'язання і є особливою мірою відповідальності боржника за прострочення грошового зобов'язання, оскільки виступають способом захисту майнового права та інтересу, який полягає у відшкодуванні матеріальних втрат кредитора від знецінення грошових коштів унаслідок інфляційних процесів та отриманні компенсації (плати) від боржника за користування утримуваними ним грошовими коштами, належними до сплати кредитором»;
- по-п'яте, - на думку В.С.У., - «...у справі, рішення в якій переглядається, касаційним судом правильно застосовано статтю 625 ЦК України».

Ще раз наголошую, що наведені фактичні обставини й результати розгляду зазначеної цивільної справи національними судами, включно з Верховним Судом України, які пов'язані з явними неодноковими, протилежними тлумаченням і застосуванням ними одних і тих самих положень Цивільного кодексу України, призвели до суттєвого порушення моїх, громадянина України Шустіна О.М., законних прав та інтересів, погіршення мого становища, як засудженого обвинувальним вироком Хмельницького міськрайонного суду від 22.06.2009 року, що виразилося в покладенні судовими органами на мене значних додаткових (і не передбачених цим обвинувальним вироком та діючим законодавством) грошових зобов'язань перед потерпілою Романішиною В.П.

Слід підкреслити, що, у разі моєї, засудженого і відповідача Шустіна О.М., неспроможності виконати обвинувальний вирок Хмельницького міськрайонного суду від 22.06.2009 року (у частині цивільного позову потерпілої Романішиної В.П.) і наступне рішення того ж суду від 23.01.2013 року у цивільній справі про задоволення позову Романішиної В.П., - зазначена вище правова позиція Верховного Суду України від 01.10.2014 року у цивільній справі № 6-113цс14 відкрила «вільний шлях» для подачі громадянкою Романішиною В.П. подальших «чергових» аналогічних позовів до мене, громадянина України Шустіна О.М., та їх вірогідного задоволення судовими органами.

Вищевикладене, на мій погляд, являється достатньою підставою для даного конституційного звернення з проханням надання Конституційним Судом України офіційного тлумачення зазначених вище положень Цивільного кодексу

України, адже необхідною передумовою внесення такого звернення до Конституційного Суду України є реальне вичерпання мною усіх передбачених законом можливостей для захисту моїх порушених прав та інтересів у судах загальної юрисдикції.

Копії документів ВССУ та В.С.У., а також конкретних судових рішень у цивільній справі, на які є посилання у цьому конституційному зверненні, додаються.

Окрім цього, до даного конституційного звернення додаються копії електронних версій судових рішень ВССУ від 23 січня, 19 червня та 18 вересня 2013 року, на які є посилання у заяві мого представника Шустіної Л.О. від 31.01.2014 року, поданої в порядку статей 353-358 ЦПК України до В.С.У. про перегляд ухвали ВССУ від 06.11.2013 року у зазначеній вище цивільній справі.

Додаток:

1. Копії Інформаційного листа ВССУ № 10-74/0/4-13 від 16.01.2013 р. « Про деякі питання застосування статті 625 ЦК України», в 4 примірниках;
2. Копії витягу з документа (узагальнення) В.С.У. «Аналіз практики застосування ст. 625 Цивільного кодексу України в цивільному судочинстві», в 4 примірниках;
3. Копія правової позиції В.С.У. № 113цс14, в 4 примірниках;
4. Копії рішення міськрайонного суду області від 23.01.2013 р. у цивільній справі № 2218/22292/2012, в 4 примірниках;
5. Копії рішення Апеляційного суду області від 04.04.2013 р. (провадження № 22-ц/792/640/13), в 4 примірниках;
6. Копії ухвали ВССУ від 06.11.2013 р. (справа № 6-19913св13), в 4 примірниках;
7. Копії постанови В.С.У. від 01.10.2014 р. (справа № 6-113цс14), в 4 примірниках;
8. Копії витягів з ЄДРСР електронних версій ухвал ВССУ від 23.01.2013 року, від 19.06.2013 року та від 18.09.2013 року, на які є посилання у мотивувальній частині постанови В.С.У. від 01.10.2014 року, кожна копія в 4 примірниках;
9. Копії конституційного звернення громадянина України Шустіна О.М. від 09.03.2016 року, в 3 примірниках, -

всього на 112 аркушах.

З повагою,

Громадянин України -

(суб'єкт права на конституційне звернення)

Шустін О.М.

«09» березня 2016 року